

JOSÉ
SARAMAGO

INTERMITENȚELE
MORȚII

Traducere din limba portugheză
de Georgiana Bărbulescu

POLIROM
2025

Plicul se afla pe masa directorului general al televiziunii când secretara intră în cabinet. Era de culoare violetă, prin urmare, neobișnuită, iar hîrtia, de tip gofrat, imita textura inului. Părea vechi și dădea impresia că mai fusese folosit înainte. Nu avea nici o adresă, nici a expeditorului, ceea ce se mai întîmplă uneori, nici a destinatarului, ceea ce nu se întîmplă niciodată, și se afla într-un cabinet a cărui ușă, încuiată cu cheia, fusese deschisă exact în acel moment și unde n-ar fi putut intra nimeni în timpul nopții. Întorcîndu-l ca să vadă dacă era ceva scris pe dos, secretara se surprinse gîndind, cu o senzație difuză a absurdului de a gîndi așa ceva și de a fi conștientă de asta, că plicul nu era acolo în momentul în care ea introdusese cheia și făcuse să funcționeze mecanismul încuietorii. Ce prostie, murmură ea, cred că n-am observat că era aici ieri cînd am plecat. Își plimbă privirea prin cabinet să vadă dacă totul era în ordine și se retrase la locul ei de muncă. În calitatea sa de secretară, și pe deasupra de încredere, ar fi autorizată să

deschidă plicul acela sau oricare altul, cu atât mai mult că nu era pe el nici o indicație cu caracter restrictiv, cum ar fi cele de personal, particular sau confidențial, totuși nu o făcuse, și nu înțelegea de ce. De două ori se ridică de pe scaunul ei și se duse să întredeschidă ușa cabinetului. Plicul continua să fie acolo. Mă port ciudat, o fi efectul culorii, gândi ea, să vină el odată și să se termine cu misterul. Se referea la șef, la directorul general, care întârzia. Era zece și un sfert când apăru în sfârșit. Nu era un om vorbăreț, sosea, dădea bună ziua și imediat intra în cabinetul său, unde secretara avea ordin să intre numai după cinci minute, timpul pe care el îl considera necesar să se facă comod și să-și aprindă prima țigară a dimineții. Când intră secretara, directorul general era încă îmbrăcat cu sacoul și nu fuma. Ținea cu amândouă mâinile o foaie de hîrtie de aceeași culoare cu plicul, și ambele mâini îi tremurau. Întoarse capul în direcția secretarei care se apropia, dar a fost ca și cum n-ar fi recunoscut-o. Bruscă întinse brațul cu palma deschisă ca s-o facă să se oprească și spuse cu un glas ce părea să iasă din alt gîtlej, Ieșiți imediat, închideți ușa aceea și nu lăsați pe nimeni să intre, pe nimeni, ați auzit, indiferent cine ar fi. Plină de sollicitudine, secretara vru să știe dacă era vreo problemă, dar el îi tăie vorba cu violență, Nu m-ați auzit că v-am spus să ieșiți, întrebă el. Și aproape strigînd, Ieșiți, acum, imediat. Biata doamnă se retrase cu lacrimi

în ochi, nu era obișnuită să fie tratată cu asemenea maniere, sigur că directorul, ca orice om, are defectele lui, dar e un om în general bine-crescut, nu-i stă în obicei să facă din secretare preș de șters picioarele. Trebuie să fie ceva din scrisoare, nu există altă explicație, gândi ea în timp ce căuta o batistă ca să-și șteargă lacrimile. Nu se înșela. Dacă ar fi îndrăznit să intre din nou în cabinet, l-ar fi văzut pe directorul general mergând repede dintr-o parte în alta, cu o expresie de rătăcire pe chip, ca și cum n-ar fi știut ce să facă și în același timp ar fi avut conștiința clară că numai el, și nimeni altcineva, ar fi putut s-o facă. Directorul se uită la ceas, se uită la foaia de hîrtie, murmură cu glas scăzut, aproape în secret, Mai e timp, mai e timp, apoi se așeză și reciti scrisoarea misterioasă în timp ce-și trecea mîna liberă peste cap într-un gest mecanic, ca și cum ar fi vrut să se asigure că încă îl avea acolo la locul lui, că nu îl pierduse înghițit de vârtejul de frică ce-i răsucea stomacul. Termină de citit, rămase cu ochii pierduți în gol, gândindu-se, Trebuie să vorbesc cu cineva, apoi îi veni în minte ideea salvatoare că poate era vorba de o glumă, de o glumă de cel mai prost gust, un telespectator nemulțumit, așa cum sînt atîția, și pe deasupra cu o imaginație morbidă, cine are responsabilități directoriale în televiziune știe foarte bine că nu toate merg ca pe roate pe acolo, Dar nu mie îmi scriu în general pentru a se descărca, gândi el. Cum

era firesc, gîndul acesta îl făcu s-o sune în cele din urmă pe secretară ca s-o întrebe, Cine a adus această scrisoare, Nu știu, domnule director, cînd am venit și am deschis ușa cabinetului dumneavoastră, așa cum fac întotdeauna, era deja acolo, Dar asta e imposibil, în timpul nopții nimeni nu are acces în acest cabinet, Așa este, domnule director, Atunci cum se explică, Nu mă întrebați pe mine, domnule director, acum cîteva minute am vrut să vă spun ce se întîmplase, dar nici măcar nu mi-ați dat timpul necesar, Recunosc că am fost cam aspru, îmi cer scuze, N-are importanță, domnule director, dar m-a durut mult. Directorul general își pierdu răbdarea din nou, Dacă v-aș spune ce am aici, atunci ați ști ce înseamnă să te doară ceva. Și închise. Se uită din nou la ceas, apoi își spuse în sinea lui, E singura soluție, nu văd alta, sînt hotărîri care nu intră în competența mea să le iau. Deschise o agendă, căută numărul care-l interesa, îl găsi, Iată-l, spuse el. Mîinile continuau să-i tremure, tastă cu greu numărul și vorbi cu și mai mare greutate cînd i se răspunse de la celălalt capăt al firului, Faceți-mi legătura cu cabinetul prim-ministrului, ceru el, sînt directorul televiziunii, directorul general. Răspunse șeful de cabinet, Bună ziua, domnule director, mă bucur să vă aud, cu ce vă pot fi de folos, Am nevoie ca domnul prim-ministru să mă primească cît mai repede posibil într-o chestiune de extremă urgență, Nu-mi puteți spune despre ce

este vorba pentru ca eu să-i transmit domnului prim-ministru, Îmi pare foarte rău, dar îmi este imposibil, chestiunea, pe lângă că e urgentă, este strict confidențială, Totuși, dacă mi-ați putea da o idee, Am în posesia mea, aici, în fața acestor ochi pe care o să-i înghită pământul, un document de o transcendentă importanță națională, dacă ceea ce v-am spus nu e suficient, dacă nu ajunge pentru a mă pune chiar acum în legătură cu domnul prim-ministru, oriunde s-ar afla, mă tem foarte mult pentru viitorul dumneavoastră personal și politic, E chiar atât de serios, Vă spun doar că, începînd din acest moment, fiecare minut care va trece va fi exclusiv răspunderea dumneavoastră, Voi vedea ce pot face, domnul prim-ministru e foarte ocupat, Atunci dezocupați-l, dacă vreți să câștigați o medalie, Imediat, Aștept, Pot să vă mai pun o întrebare, Vă rog, ce mai doriți să știți, De ce ați spus acești ochi pe care-o să-i înghită pământul, asta era înainte, Nu știu ce erați înainte, dar știu ce sînteți acum, un idiot desăvîrșit, dați-mi-l pe prim-ministru, Imediat. Duritatea insolită a vorbelor directorului general arăta pînă la ce punct era alterată starea sa de spirit. Îl apucă un fel de obnubilație, parcă nu se mai cunoștea pe sine însuși, nu pricepea cum a fost posibil să insulte pe cineva doar pentru că i-a pus o întrebare absolut rezonabilă, atât ca termeni, cît și ca intenție. Va trebui să-i cer scuze, își spuse cu părere de rău, mîine s-ar putea

să am nevoie de el. Glasul prim-ministrului suna impacientat, Ce se întâmplă, întrebă el, problemele televiziunii, din câte știu eu, nu sînt treaba mea, Nu e vorba de televiziune, domnule prim-ministru, am o scrisoare, Da, mi s-a spus că aveți o scrisoare, și ce vreți să fac, Vă rog doar s-o citiți, nimic mai mult, restul, ca să folosesc exact cuvintele dumneavoastră, nu va fi treaba mea, Observ că sînteți agitat, Da, domnule prim-ministru, sînt mai mult decît agitat, Și ce spune scrisoarea aceea misterioasă, Nu v-o pot spune prin telefon, Linia e sigură, Chiar și așa, nu voi spune nimic, orice măsură de precauție este insuficientă, Atunci trimiteți-mi-o, Va trebui să v-o dau în mîină, nu vreau să risc să trimit un curier, Vă trimit eu pe cineva de aici, pe șeful meu de cabinet, de exemplu, ar fi greu de găsit o persoană mai aproape de mine, Domnule prim-ministru, vă rog, nu v-aș deranja dacă n-aș avea un motiv foarte serios, am absolută nevoie să mă primiți, Cînd, Chiar acum, Sînt ocupat, Domnule prim-ministru, vă rog, Bine, dacă insistați atît, veniți, sper ca misterul să merite, Mulțumesc, vin în goană. Directorul general puse telefonul jos, băgă scrisoarea în plic, o puse într-unul dintre buzunarele interioare ale sacoului și se ridică. Mîinile încetaseră să-i mai tremure, dar fruntea îi era lac de sudoare. Se șterse pe față cu batista, apoi o chemă pe secretară prin telefonul intern, îi spuse că va ieși, să cheme mașina. Faptul de a fi